

हलेसी तुवाचुङ नगरपालिकाको नगरसभामा प्रस्तुत हलेसी तुवाचुङ नगरपालिकाको आगामी आ.ब.
२०७९/८० को प्रस्तावित नीति तथा कार्यक्रम, बजेट

नगरसभाबाट पारित मिति : २०७९/०३/०९

प्रमाणीकरण मिति : २०७९/०३/०९

सभा अध्यक्ष महोदय,

नेपाल राष्ट्रको ऐतिहासीक राज्य पुनःसंचरना पश्चात दोस्रो स्थानीय तह निर्वाचनबाट गठित हलेसी तुवाचुङ नगरपालिकाको सम्मानित नगरसभामा आज हामी उपस्थित छौं। यस अवसरमा म सभाध्यक्षज्यू मार्फत सबै नगरसभाका सदस्यज्यूहरूलाई हार्दिक स्वागत गर्दछु।

लोकतन्त्रको स्थापनाका लागि हाम्रा अग्रजहरूले गर्नु भएको शताब्दी लामो संघर्ष र वलिदानीबाट प्राप्त लोकतान्त्रिक गणतन्त्रलाई संस्थगत गर्ने नेपालको संविधानले निर्दिष्ट गरेको व्यवस्थाहरूको पालना तथा कार्यान्वयन गर्दै, समृद्धि तर्फ हाम्रा पाईलाहरू केन्द्रित गर्ने प्रयास स्वरूप यस नगरमा निर्वाचित भइ हाम्रो कार्यकाल आरम्भ भएको छ। यस अवसरमा नेपाली लोकतन्त्रको स्थापनाका लागि जीवन उत्सर्ग गर्नु हुने सम्पूर्ण ज्ञात, आज्ञात सहिदहरू प्रति हार्दिक श्रद्धाञ्जली अर्पण गर्दछु। जनआन्दोलन, जनयुद्ध र विभिन्न सशस्त्र विद्रोहमा घाइते हुनु भएकाको स्वास्थ्य लाभको कामना गर्दछु। आधुनिक नेपाली राजनीतिक इतिहासमा आफ्नो जीवन लोकतान्त्रिक स्थापनाका लागि समर्पण गर्दै विभिन्न आन्दोलनको नेतृत्व गर्नु हुने आदरणीय अग्रज नेताहरू स्व. वि.पि. कोइराला, पुष्पलाल श्रेष्ठ, सुवर्ण समशेर राणा, गणेशमान सिंह, कृष्ण प्रसाद भट्टराई, मनमोहन अधिकारी र गिरीजा प्रसाद कोइराला प्रति उच्च सम्मान प्रकट गर्दछु। साथै हामी सबैलाई प्यारो जनमत प्रकट गर्नुहुने सम्पूर्ण हलेसी तुवाचुङ नगरवासीहरू प्रति सभाको तर्फबाट हार्दिक कृतज्ञता व्यक्त गर्दछु।

तिनतिर सुन्दर हिमनदिहरू दुधकोशी र सुनकोशीले आँगालो हालेको, वनजंगल, पवित्र मठमन्दिर, गुफा, देवीदेवालय, ऐतिहासिक गढी जस्ता सम्पदाहरूबाट सञ्जीत प्राकृतिक रूपमा सुन्दर नगरी हलेसी तुवाचुङ नगरपालिकाको सम्मानित नगरसभामा आर्थिक वर्ष २०७९/८० को वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रम निर्माण गर्दा सो को पूर्व शर्तको रूपमा रहेको नगरपालिकाको वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम पारित गर्नुपर्ने स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ को दफा ७१ को व्यवस्थाका आधारमा आ.ब. २०७९/८० को वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्ने अनुमति चाहन्छु।

सभाध्यक्ष महोदय,

हलेसी तुवाचुङ नगरपालिकाको वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गरिरहदा हाम्रो भौगोलिक बनोट, सामाजिक पृष्ठभूमि, विकासप्रतिको धारणा, हाम्रा सांस्कृतिक, आर्थिक अवस्था र राज्य पुनसंरचनाको प्रारम्भिक अभ्यास आदिका कारण जनअपेक्षा र हाम्रो आफ्नै चाहना समेत नीति तथा कार्यक्रममा सम्पूर्ण रूपमा समावेश गर्ने गराउने प्रयास पूर्ण नहुन सक्छ। यद्यपी हाम्रो संरचनागत, कानुनी र आर्थिक अवस्थाका आधारमा, हलेसी तुवाचुङ नगरपालिकाको बजेट तथा योजना तर्जुमा समितिको सिफारिशका आधारमा नगरपालिकाको नीति तथा कार्यक्रम यस सम्मानित सभामा छलफल भई पारित हुने विश्वासका साथ पेश गर्ने अनुमति चाहन्छु।

प्रस्तुत नीति तथा कार्यक्रमा अधिकांश प्रतिबद्धताहरू विगत आर्थिक वर्षहरूमा यसै सम्मानित सभाबाट पारित नीति तथा कार्यक्रमको समीक्षा र सोको निरन्तरतालाई ध्यान दिइएको छ भने केही विषयहरू बदलिदो परिस्थिति र उपर्युक्तताका आधारमा पेश गरिएको व्यहोरा समेत यस सम्मानित सभामा अनुरोध गर्न चाहन्छु।

हलेसी तुवाचुङ नगरपालिकाको सम्पूर्ण नीति तथा कार्यक्रमबाट आत्मनिर्भर स्थानीय सरकारको उद्देश्य हासिल हुने विश्वास लिएको छु।

३. नीति तथा कार्यक्रम २०७९/८०

१ आर्थिक विकास

(क) कृषि तथा पशु-

- केरा खेतीलाई पकेटक्षेत्रको रूपमा विस्तार गरिनेछ ।
- जैविक कृषि उत्पादन र पशुपन्छीजन्य उत्पादन बढाई व्यवसायिक र औद्योगीकरणमा टेवा पुग्ने गरी कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ ।
- व्यवसायिक रूपमा पशुपन्छी पालन व्यवसाय गर्ने सिल्पी समुदायलाई आवश्यकता हेरी पशुपन्छी बीमा अनुदान सहयोग कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- भूमि बैंकको अवधारणालाई अवलम्बन गरी खेतीयोग्य जमिन बाझो राख्ने प्रवृत्तिलाई निरुत्साहित गरिनेछ ।
- बाली तथा पशु बीमा कार्यक्रमलाई कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- नगरको कोशी करिडोर क्षेत्रमा लिफ्टिङ प्रविधिबाट सिँचाई व्यवस्थापन कार्यलाई निरन्तरता दिईनेछ ।
- नगरपालिकामा पशुपालन व्यवसायलाई प्रोत्साहन गरी मासुमा आत्मनिर्भर बनाईनेछ ।
- एक वडा एक कृषि/पशु पकेट क्षेत्र निर्धारण गरी कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- जलवायु मैत्री कृषि प्रणालीमा जोड दिई रिचार्ज पोखरी निर्माण गरिनेछ ।
- कृषिजन्य वस्तुको संकलन केन्द्र स्थापना गरिनेछ ।
- कृषि उपज सामग्रीहरूको मूल्य निर्धारण गरी बजारीकरण गरिनेछ ।
- रैथाने बाली (जुनेलो, गहत, फापर) संरक्षण तथा प्रवर्द्धन गरिनेछ
- बाँझो रहेको जमिनमा कागती, आँप, लिची, सुन्तला, कफी, ड्रागन फ्रुट जस्ता नगदेबाली खेती गर्ने कृषकलाई प्रोत्साहन गरिनेछ ।
- बदम र कपास खेतीलाई प्रवर्द्धन गरिनेछ ।

(ख) पर्यटन-

- हलेसी मन्दिर, तुवाचुङ जायजुम, होलेसुङ पार्क, सल्ले पोखरी, खोक्चेलिपा, सप्तेश्वर, गुप्तेश्वर, बोझे ओडार लाहाचुङ जस्ता धार्मिक तथा पर्यटकीय हिसाबले महत्वपूर्ण ठाउँको संरक्षण र व्यवस्थानमा विशेष ध्यान दिइनेछ ।
- भुम्जुगढी, खाम्तेल गढी, हलेसी गढीको उचित संरक्षण गरी पर्यटन प्रवर्द्धनमा विशेष जोड दिइनेछ ।
- नगरपालिका भित्र रहेका अन्य धार्मिक, साँस्कृतिक, ऐतिहासिक स्थलहरूको पहिचान गरी संरक्षण सम्बर्द्धन गरिनेछ ।
- हाल निर्माणाधीन धर्मशाला, रक गार्डेन, माङ्गिम, होलेसुङ पार्क जस्ता धार्मिक संरचना निर्माण कार्यलाई सम्पन्न गरिनेछ ।
- कुलपूजा देवाली थान, साकेला भूमेथान निर्माण र व्यवस्थापन गर्दै लोपोन्मुख अवस्थामा रहेको बालन, संगिनी, साकेलाशिली र मारुनी नाचलाई संरक्षण गर्दै साँस्कृतिक संग्रालय स्थापना गरिने छ ।
- स्थानीय भाषा, लिपि, साहित्य र कलालाई प्राथमिकताका साथ संरक्षण र प्रवर्द्धन गरिनेछ ।

- पर्यटन प्रवर्द्धनलाई ध्यानमा राखी युवाहरूलाई दोभाषे र पर्यटक गाईड सम्बन्धि तालिमको व्यवस्था गरिनेछ ।

(ग) उद्योग एवं बाणिज्य:

- नगरपालिका भित्र नगरपालिकाको मापदण्ड अनुसार साना तथा मझौला उद्योग सञ्चालन गर्न चाहाने युवाहरूलाई विशेष अनुदानको व्यवस्था गरिने छ ।
- स्थानीय उत्पादनहरूलाई संकलन गरी बजारीकरण गर्न चाहानेहरूको लागि ५०% अनुदानको व्यवस्था गरिने छ ।
- वैदेशिक रोजगारीबाट फर्किएका नागरिकहरूको ज्ञान, सीप, पुँजी र प्रविधिलाई उत्पादन र लघु उद्यमको विकासमा उपयोग गरिनेछ ।
- नगरमा सम्भावना बोकेको कृषि उत्पादन जस्तै गहत, बदाम र स्थानीय उत्पादन ढाका, खाडी जस्ता महत्वपूर्ण उत्पादनहरू नगर आगन्तुक पाहुनाहरूलाई प्रदान गर्न मायाको चिनो/कोशेलीको रूपमा विक्री वितरणको व्यवस्था मिलाई प्रवर्द्धन गरिनेछ ।
- नगरका विभिन्न भागमा रहेको नदीजन्य पदार्थहरूको प्रयोग गरी निर्माण सामग्रीहरूको उत्पादन गरी रोजगारीको सिर्जना र राजस्वको वृद्धि गरिनेछ ।

(घ) सहकारी:

- स्थानीय उद्यमशिलता, सीप विकास र स्थानीय श्रोत साधनको उपयोगको माध्यमबाट स्थानीय उत्पादन अभिवृद्धि गरी आर्थिक विकास र गरिबी निवारणका लागि सहकारी संस्थाको दर्ता, नियमन र प्रवर्द्धन गरिनेछ ।

२ सामाजिक विकास

(क) खानेपानी तथा सरसफाई

- वर्षातको पानी पोखरी वा जलाशयमा भण्डारण गरी थोपा सिँचाई जस्ता प्रविधिलाई प्राथमिकता साथ उपयोग गरिनेछ ।
- प्रत्येक टोल वस्तीहरूमा स्वच्छ खानेपानीको प्रबन्ध गरिनेछ ।
- जलस्रोतका मुहान पहिचान तथा संरक्षण गरिनेछ ।
- खानेपानी तथा सरसफाई आयोजनाहरूलाई जलवायु अनुकूलन तथा विपद् जोखिम न्यूनीकरण हुने गरी दिगोपना कायम गरिनेछ ।

(ख) शिक्षा

- नगरभरीका विद्यालयहरूलाई आवश्यक कार्यालय सञ्चालन खर्च व्यवस्था गरी विद्यार्थीहरूबाट शुल्क (Zero Fee) असुलीमा शुन्य अवधारणालाई कडाई साथ लागु गरिनेछ ।

- प्रत्येक सामुदायिक विद्यालयमा इन्टरनेट सेवा र CCTV Camera जडान गरिनेछ ।
- स्थानीय पाठ्यक्रम निर्माण गरी लागू गरिनेछ ।
- स्थानीय जनशक्तिबाट स्थानीय स्तरमै उत्पादित पुनः प्रयोग गर्न मिल्ने घरेलु स्यानिटरी प्याड उत्पादन गरी लक्षित छात्राहरूलाई निःशुल्क वितरण गरिनेछ ।
- नगर शिक्षक तथा नगर बालविकास सहजकर्ताहरूलाई नियमानुसार निरन्तरता दिइनेछ ।
- नयाँ संरचना निर्माण गर्दा पक्की संरचनालाई जोड दिँदै दीगो प्रकृतिका पुराना संरचनाहरूलाई बालमैत्री हुने गरी मर्मत संभार गरिनेछ ।
- विद्यार्थीहरूको प्रतिभालाई पहिचान तथा प्रोत्साहन गर्न युवा विद्यार्थीसँग नगरपालिका तथा Talent Hunt जस्ता कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ ।
- नगरभित्रका उच्च शिक्षा (डक्टर, ईन्जिनियर र पाईलट) अध्ययन गर्न चाहने विपन्न, जेहेन्दार तथा विद्यावारिधी गर्ने विद्यार्थीहरूलाई विशेष छात्रवृत्तिको व्यवस्था गरिने छ ।
- नमुना बालविकास केन्द्र स्थापनाको नीति अवलम्बन गर्दै कार्यलय सहयोगी, बाल विकास सहजकर्ता र लेखापालको तलबमानमा न्यूनतम ज्यालादर कायम गरी निरन्तरता दिइनेछ ।
- विद्यार्थीहरूको दिवा खाजा कार्यक्रम प्रभावकारी बनाउन स्थानीय उत्पादनलाई प्राथमिकता दिइनेछ ।
- शिक्षक तथा कर्मचारीको क्षमता विकास तालिम सञ्चालन गरी कार्य सम्पादनको आधारमा पुरस्कार र दण्डको व्यवस्था गरिनेछ ।
- अंग्रेजी माध्यमबाट पठन पाठन गर्ने तथा स्थानीय भाषा चाम्लिङ्ग वाम्बुले तिलुङ र मगर आदि भाषामा कक्षा सञ्चालन गर्ने विद्यालयहरूलाई प्रोत्साहन गरिनेछ ।

(ग) स्वास्थ्य

- सुविधासम्पन्न नगर अस्पताल निर्माण गरी स्वास्थ्य विमा कार्यक्रम लागु गरिने छ ।
- नागरपालिकाभित्रका जेष्ठ नागरिक, अपाङ्ग, विपन्न एकल महिला तथा एकल पुरुषलाई निःशुल्क स्वास्थ्य बीमाको व्यवस्था गरिनेछ ।
- जेष्ठ नागरिकहरूको लागि प्रत्येक साविकको वडामा मासिक रूपमा निशुल्क स्वास्थ्य परीक्षण तथा औषधी वितरण गरिने छ ।
- गर्भवती तथा सुत्केरी आमाहरूसँग पोषण कार्यक्रम लागु गरिने छ ।
- नगर स्वास्थ्य शाखाबाट २४ सै घण्टा एम्बुलेन्स सेवा उपलब्ध गराइने छ ।
- प्रत्येक वडामा सुविधासम्पन्न स्वास्थ्य चौकी भवन निर्माणका साथै स्तरोन्नती गरिनेछ ।
- वर्थिङ सेन्टरलाई अझ बढी प्रभावकारी बनाइने छ ।
- प्रत्येक वडामा नियमित घुम्ति स्वास्थ्य शिविर सञ्चालन गरिनेछ ।
- महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविकाहरूलाई नियमित प्रदान गर्दै आइरहेको प्रोत्साहन भत्ता पाँच सयको दरले वृद्धि गरिनेछ ।
- पाठेघर खसेका महिलाहरूको पहिचान गर्न शिविर सञ्चालन गरिनेछ ।

आयुर्वेद स्वास्थ्य नीति

- हलेसी आयुर्वेद औषधालयले सञ्चालन गर्दै आईरहेको पञ्चकर्म सेवालाई थप व्यवस्थित गरी पूनः सञ्चालनमा ल्याइनेछ ।
- स्थानीय स्तरमा उपलब्ध सितल चिनि, पाखनवेद, चिराइतो र कुरिलो जस्ता जडिबुटीहरूको नगरपालिका भित्र सामुदायिक वन क्षेत्रमा एकीकृत खेती गरिनेछ ।
- जडीबुटीहरूको खेत गर्ने कृषकहरूको लागि विशेष अनुदानको व्यवस्था गरिने छ ।

(घ) लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण

- एक वडा एक महिला सहकारी कार्यक्रमद्वारा १५०० घरधुरीहरूलाई सहकारीको माध्यमबाट जीविकोपार्जनमा टेवा पुऱ्याइने छ ।
- महिलासँग समृद्धि कार्यक्रम सुरुवात गरिने छ ।
- लैङ्गिक हिंसा निवारण कोषलाई निरन्तरता दिईनेछ ।
- एकल महिलाहरूका लागि सीप विकास तथा जीविकोपार्जन सम्बन्धि कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- सबै आमा समूहहरूका लागि बिउपूँजि घुम्टि कोष कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- नगरपालिका भित्र जन्मेका सबै बालिकाहरूका लागि बालिका बचत कार्यक्रम उपलब्ध गराइने छ ।

३. पूर्वाधार विकास

(क) सिँचाई

- साना सिँचाई अन्तर्गत- (बयाकुखोला सिँचाई, पायम्मा लुब्री खोला सिँचाई, पाङ्ग्रे खोला हजारौ मुहान सिँचाई, आम्बोटे खोला सिँचाई, सिम्ले खोला सिँचाई र भाटबेसी सिँचाई), लिफिटङ सिँचाई अन्तर्गत- बाहुनीडाँडा (बाइसे, गोपिटार) डिकुवा (रातमाटे, टारगाउँ), बडहरे(घोपटार), दुर्छिम (रातमाटे, हैदे) मंगलटार, धितुङ (भाटबेसी) र सल्लेमा सञ्चालित कार्यक्रमहरूलाई निरन्तरता दिनुका साथै नगरभित्रका खेतियोग्य जमिनमा कुलो निर्माण प्रक्रिया अगाडि बढाउँदै, कोशी करिडोर भित्रको भूभागमा सम्भाव्यता हेरी थप लिफिटङ सिँचाई, प्रविधिलाई अवलम्बन गरिनेछ ।

(ख) सडक

- दुधकोशी, सुनकोशी करिडोर, नगर रिड रोड निर्माण कार्य अघि बढाइने छ ।
- हलेसी-धितुङ-हात्तीआहाल- भाटबेसी-रेग्मीटार सडक स्तरोन्नति गर्दै कालोपत्रे गरिनेछ ।
- दुर्छिम-छापडाँडा-बतासेघाट-लिम्बिङबुङ जोड्ने सडक स्तरोन्नति गरिनेछ ।
- हलेसी-डाँडागुठ-महादेवबेसी सडक स्तरोन्नति गरिनेछ ।
- सालचौतारा-ओफ्लाङ-राईघाट सडक निर्माण कार्य सम्पन्न गरी स्तरोन्नति गरिनेछ ।
- च्यास्मिटार-सालचौतारा-कुर्लेघाट सडक निर्माण कार्य सम्पन्न गरी स्तरोन्नति गरिनेछ ।
- जयराम-गोपिटार-खर्क-कुर्ले सडकको निर्माण कार्य अगाडि बढाइने छ ।
- (हलेसी,दुर्छिम)-मंगलटार-घोपटार सडकको स्तरोन्नति गरिनेछ ।
- अर्खौले सल्ले महादेव बेसी सडकको स्तरोन्नति गरिनेछ ।
- मन्दिरडाँडा बडहरे घोपटार सडकको स्तरोन्नति गरिनेछ ।
- राजापानी धितुङ हलेसी सडकको स्तरोन्नति गरिनेछ ।
- अर्खौले नवलपुर शिखरकटेरी सडकको स्तरोन्नति गरिनेछ ।

- सडकको पहुँच भन्दा बाहिर रहेका वस्तीहरूलाई उच्च प्रथामिकतामा राखी सडक विस्तार गरिनुका साथै अन्तरवडा, अन्तरपालिका र अन्तर जिल्ला जोड्ने रणनीतिक महत्वका सडकहरूलाई निर्माण तथा स्तरोन्नति गर्ने कार्यलाई उच्च प्राथमिकतामा राखिनेछ ।

(ग) भवन तथा अन्य भौतिक पूर्वाधार

- एक घर एक सुरक्षित जस्ता कार्यक्रम निरन्तर अगाडि बढाइने छ ।
- प्रत्येक वडाको प्रशासनिक भवन, स्वास्थ्य चौकी भवन क्रमशः निर्माण तथा स्तरोन्नति गरी सेवा सञ्चालन गर्नका लागि बहुउपयोगी बनाइदै लगिनेछ ।
- एकल महिला, एकल पुरुष र अभिभावक गुमाएका बालबालिकाका (विपन्न परिवार) का लागि आवास निर्माण गरिनेछ ।
- नगरपालिका भित्र निर्माण हुने भौतिक संरचना निर्माण गर्दा अपाङ्गमैत्री, बालमैत्रीको अवधारणालाई अवलम्बन गरिनेछ ।

(घ) विद्युत तथा वैकल्पिक ऊर्जा

- नगरभरीमा विद्युतीकरण हुन बाँकी प्रत्येक घरधुरीमा विद्युत पुऱ्याइने छ ।
- विद्युतीय चुलो प्रयोगमा थप अनुदानको व्यवस्था गरिनेछ ।
- नगरका मुख्य सडक केन्द्रित वस्तीमा सौर्य बत्ति जडान गरिनेछ ।

४. वन वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन

(क) विपद् व्यवस्थापन/जलवायु परिवर्तन

- विपद् व्यवस्थापन कोषमा आवश्यक पूँजीको व्यवस्था गरी विपद् व्यवस्थापन कार्यविधि अनुरूप परिचालन गरिनेछ ।
- विपद् जोखिम न्यूनिकरण तथा जलवायु परिवर्तन अनुकूलनका कार्यक्रमहरूलाई प्राथमिकता दिई सहजीकरण र सहकार्य गरिनेछ ।
- जलवायु परिवर्तन न्यूनिकरणका लागि हरीत विकासको अवधारणा अवलम्बन गर्ने र स्वच्छ उर्जा प्रवर्द्धन गर्ने नीति लिइनेछ ।

(ख) वन तथा भू-संरक्षण

- नगरपालिका भित्र रहेका सामुदायिक वन जंगल, वन्यजन्तु, चराचुरुङ्गी, जल उपयोगी वातावरण तथा जैविक विविधता सम्बन्धि नीति, कानून, मापदण्ड, योजना कार्यान्वयन गरी अनुगमन र नियमन गरिनेछ ।
- फोहोरमैला व्यवस्थापन प्रणालीलाई आधुनिक प्रणालीमा आधारित यन्त्रहरूको प्रयोग गरी प्रभावकारी बनाउदै धार्मिक स्थल, सडक, टोल र अन्य सार्वजनिक स्थलमा फोहोरमैला हुन नदिने गरी व्यवस्थापन गरिनेछ ।
- फोहोरमैला व्यवस्थापनको लागि स्थानीय संघ संस्थासँगको समन्वयमा प्रभावकारी व्यवस्थापन गरिनेछ ।

५. सुशासन तथा संस्थागत विकास

(क) मावन संसाधन विकास

- नगरपालिकाको संगठन संरचनालाई पुनरावलोकन गरी सबै तहका कर्मचारीहरूको कार्यविवरण बनाई लागु गरिनेछ । कर्मचारीहरूको कामको मूल्याङ्कन गरी पुरस्कार र दण्डको नीतिलाई प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- नगरपालिकाबाट प्रवाह गरिने सार्वजनिक सेवालाई स्वच्छ, पारदर्शी र सेवाग्राहीमैत्री बनाइनेछ । प्रशासनिक स्वच्छता र निष्पक्षता नगरपालिकाको प्रमुख ध्येय हुनेछ ।
- न्यायिक समिति तथा मेलमिलापकर्ताहरूका लागि क्षमता विकास तालिम कार्यक्रमलाई सञ्चालन गरिनेछ ।

(ख) सुशासन प्रवर्द्धन

- सामाजिक सुरक्षा भत्ता बैंकिङ प्रणालीलाई वडामा पुऱ्याई सेवा प्रवाह गरिनेछ ।
- नगरपालिकाद्वारा सञ्चालन गरिने ३० लाख भन्दा बढि बजेटका आयोजना तथा कार्यक्रमहरू ठेक्का प्रक्रिया मार्फत सञ्चालन गरिनेछ ।
- "तपाईं जहाँ, नगरपालिकाको सेवा त्यहाँ" कार्यक्रम मार्फत अनलाइन, अफलाईन सेवा व्यवस्थापन गरिनेछ ।
- न्यायिक काम कारवाहीलाई सूचना प्रविधिसँग आवद्ध गरी बिवादको दर्ता, मेलमिलाप, सुनुवाई तथा निर्णय कार्यान्वयनलाई व्यवस्थित गरिनेछ ।
- नगरपालिकाबाट प्रवाह हुने सम्पूर्ण सेवाहरूलाई पारदर्शी, पहुँचयोग्य हुने गरी व्यवस्था मिलाई, प्रविधिमैत्री (ई-भुक्तानि, ई-सिफारिस पत्र जस्ता इ-सेवाको व्यवस्था) बनाउन कार्यविधि र कार्यशैलीमा सुधार गरिनेछ ।
- नगरपालिकाको क्षेत्राधिकार भित्र कार्यक्षेत्र बनाई सञ्चालन भएका राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय गैर सरकारी संस्थाहरूको पारदर्शिता, जवाफदेहिता सुनिश्चित गर्दै सहजीकरण, परिचालन, अनुगमन र मूल्याङ्कनलाई प्रभावकारी बनाइनेछ ।

(ग) स्थानीय तथ्यांक संकलन र अभिलेख व्यवस्थापन

- स्थानीय राजपत्र र नगरको गतिविधिहरूको प्रकाशन र प्रशारणलाई नियमित रूपमा व्यवस्थित गर्दै लगिनेछ ।
- अध्ययन अनुसन्धान अन्वेषण जस्ता कार्यमा उपलब्ध तथ्याङ्कको प्रयोगमा सहजता ल्याउन विद्युत्तीय रूपमा सार्वजनिक हुने सूचना तथा तथ्याङ्क खुला सरकारी अवधारणा अनुसार प्रशारण गरिनेछ ।

(घ) अनुसन्धान तथा विकास

- तुलानात्मक रूपमा विकासका सम्भावना बढी भएका क्षेत्रहरूमा अनुसन्धान र विकासलाई संस्थागत गर्दै उत्पादन र उत्पादकत्वमा जोड दिइनेछ ।

(ङ) राजस्व

- आन्तरिक स्रोत साधनहरूको प्रभावकारी परिचालन गर्न प्रगतिशील कर प्रणालीको विकास, सक्षम कर प्रशासनको निर्माण, करको दायरा विस्तार र राजस्व चुहावट नियन्त्रण गरी आन्तरिक राजस्व परिचालनबाट नगरपालिका सञ्चालन खर्च धान्न सक्ने अवस्थामा पुऱ्याइने छ ।
- यस नगरपालिका भित्र व्यवसाय गरी सबै भन्दा बढी कर दाखिला गर्ने करादातालाई सम्मान गरिनेछ ।
- निकासी पैठारी हुने वनजन्य, कृषिजन्य, खानीजन्य पदार्थ, व्यवसाय दर्ता, फोहोरमैला कर संकलन गरी राजस्वको दायरा वृद्धि गर्नुका साथै राजस्व संकलन कार्यलाई सरल र सहज बनाइने छ ।
- नगरपालिका क्षेत्रभित्र रहेका सार्वजनिक खाली जग्गाहरूको अभिलेख तयार गरी आवश्यकता अनुसार कृषि हाट बजार तथा अन्य उपयोगी कामका लागि अधिकतम उपयोगमा ल्याई राजस्व वृद्धि गरिनेछ ।

(च) सञ्चार तथा सूचना प्रविधि

- अनलाईन अफलाईन सेवा मार्फत तोकिएको स्थानबाट राजस्व भुक्तानीको व्यवस्था मिलाइने छ ।
- नगरपालिकाद्वारा सञ्चालन भएका/गरेका योजना तथा कार्यक्रमहरूको Database System सञ्चालन गरी प्रकाशन गरिनेछ ।
- समुदायसँग प्रत्यक्ष सम्पर्क, समन्वयको लागि मेरो सुझाव कार्यक्रम टोलफ्रि सञ्चालन गरिनेछ ।
- व्यक्तिगत घटना दर्तालाई अनलाईन प्रणालीबाट वितरण गर्ने प्रत्येक वडा कार्यालयलाई प्रविधिमैत्री बनाइने छ ।
- नगरका सबै वडाका टोल, वस्ती र घरघरमा सहज मोबाइल नेटवर्क र इन्टरनेट पहुँचको व्यवस्थापनमा सरकारी तथा निजी क्षेत्रसँग सहकार्य गरी पहुँच विस्तार गरिनेछ ।
- स्थानीय तथा जिल्लाबाट प्रकाशन हुने छाप तथा विद्युत्तीय पत्रिकाहरूलाई लोक कल्याणकारी विज्ञापन उपलब्ध गराइने छ ।
- नगरपालिकाबाट प्रकाशन हुने विज्ञापन तथा सूचना नगर र जिल्ला भित्रकै एजेन्सीलाई प्राथमिकता दिइनेछ ।
- पत्रकार महासंघ खोटाङको समन्वयमा स्थानीय स्तरमा पत्रकारिता तालिमा सञ्चालन गरिनेछ ।

(छ) युवा तथा खेलकुद

- एक पालिका एक खेलमैदानको अवधारण अनुरूप अन्तराष्ट्रिय मापदण्डको खेलमैदान निर्माण कार्यलाई पूर्णता दिइनेछ । साथै निर्माणाधीन कोटगैरा खेलमैदानलाई पूर्णता दिन प्रकृया अगाडि बढाइने छ ।
- खेल संस्कृतिको विकास गर्न विद्यालय स्तरबाटै विभिन्न खेलकुद कार्यक्रमहरू नियमित सञ्चालन गर्न खेलकुद प्रशिक्षकको व्यवस्थालाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- युवाहरूलाई कुलत, दुर्व्यसनबाट बचाउन तथा सधैं उर्जाशील र सक्रिय बनाई राख्न सुर्तीजन्य पदार्थ नियन्त्रण, कुलत तथा दुर्व्यसन विरुद्धको अभियान, मनोसामाजिक विमर्श, युवा विकाससँग सम्बन्धित खेलकुद, साहित्य, संगीत, कला जस्ता विविध क्रियाकलापहरू सञ्चालन गरिनेछ ।
- विभिन्न खेलकुद प्रतियोगितामा स्थानीय क्लबहरू द्वारा नगरपालिका बहिरका खेलाडीहरूको सहभागितालाई निरुत्साहित गरी स्थानीय खेलाडीहरूलाई प्रोत्साहित गरिनेछ ।

(ज) भाषा, साहित्य तथा कला संस्कृति

- हलेसी तुवाचुङ प्रज्ञा प्रतिष्ठानको स्थापना गरी कला, साहित्य र सङ्गीतको क्षेत्रलाई अगाडि बढाइने छ ।
- स्थानीय सर्जक तथा कलाकारको पहिचान र सम्मान गरी उनीहरूको उन्नयन तथा विकासका निम्ति निरन्तर पहल गरिनेछ ।
- लोक कला, लोक साहित्य र लोक सङ्गीत तथा बाजाहरूको अनुसन्धान, पहिचान तथा विकास र प्रवर्द्धन गर्दै सम्मान र प्रसारण गरी जीवनयापन तथा सामाजिक सम्पत्तिको रूपमा विकास गरिनेछ ।
- शिल्पी समुदायको परम्परात कला, सङ्गीत र बाजाको संरक्षण, संवर्द्धन गरी उनीहरूको उचित सम्मान गरिनेछ ।
- स्थानीय भाषाको अनुसन्धान, पहिचान गरी विकास र प्रवर्द्धनका निम्ति विविध भाषिक गोष्ठी, साहित्यिक सम्मेलन आयोजना गरिनेछ ।

(झ) पञ्जीकरण

- व्यक्तिगत घटना दर्तालाई अनलाईन प्रक्रियाबाट व्यवस्थित गरिनेछ ।
- सामाजिक सुरक्षा भत्ता बैँकिङ प्रणालीलाई अझ प्रभावकारी बनाइने छ ।
- सामाजिक सुरक्षा लाभग्राहीको विवरणलाई प्रत्येक वडामा अभिलेखीकरण कार्यलाई थप व्यवस्थित गरिनेछ ।

६. अन्तर सम्बन्धित विषयहरू

- नगरपालिकाबाट प्रवाह हुने सेवामा लाग्ने खर्च, समयावधि तथा प्रक्रिया एवम् कार्यविधि सम्बन्धमा स्पष्टता ल्याई सार्वजनिक सेवालाई जवाफदेही र पारदर्शी बनाइने छ ।
- आर्थिक तथा सामाजिक रूपमा पछाडि परेका समूहको क्षमता विकासका लागि प्राविधिक र व्यवसायिक शिक्षा आर्जनमा विशेष व्यवस्था गरिनेछ ।
- हलेसी तुवाचुङ नगरपालिका र दक्षिणकाली, पनौती नगरपालिकाबिच कायम भएको भगिनी सम्बन्धलाई अझ प्रगाढ बनाउन नगर विकास योजना तथा कार्यक्रम चरणहरूका सिकाई आदन प्रदान साथै दुवै नगरपालिकाको धार्मिक महत्वलाई आदान प्रदानमा विशेष जोड दिइनेछ ।
- नागरपालिकामा उपलब्ध हुने भौतिक, मानवीय तथा प्राविधिजन्य स्रोतको उपयोगीतालाई प्राथमिता दिदै राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय गै.स.स.हरूलाई स्रोत परिचालन गरिनेछ ।
- नगरपालिकाले कृषि क्षेत्रको व्यवसायीकरण, आधुनिकीकरण र औद्योगीकरणमा निजी क्षेत्रलाई अभिप्रेरित गर्नेछ ।
- प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रमलाई थप व्यवस्थित गर्दै नगरपालिकाबाट थप बजेटको व्यवस्था गरी ५०० जनालाई रोजगारी सिर्जना गरिनेछ ।
- समृद्ध नगर निर्माणका लागि योजना बैंक तयार गर्न नगर विकास योजना आयोग र सांस्कृतिक सम्पदा संरक्षणका लागि संस्कृति सम्पदा संरक्षण परिषद गठन गरिनेछ ।
- त्रिधार्मिक तपोःभूमि हलेसी को मूल मन्त्रलाई झल्काउने गरी तथा तीनै धर्मावलम्बीहरूको पहिचान खुल्ने गरी शिवलिङ्ग, चिण्डो (वाबु) र बुद्धको मूर्ति अंकित नगरपालिकाको छुट्टै लोगो तयार गरी प्रयोगमा ल्याइनेछ ।
- प्रयोगहिन सार्वजनिक जग्गाहरूलाई उपयोगमा ल्याई नगरपालिकाको आन्तरिक स्रोतलाई मजबुत बनाइनेछ ।

- हलेसी तुवाचुङ नगरपालिकाले मन्दिर परिसर देखी २०० मिटर सम्म रोक्का रहेका जग्गाहरुलाई फुकुवा प्रक्रियाको लागि स्थानीय जग्गा धनीहरु र सरोकारवाला निकायसँग समन्वय गरी Land Pooling (जग्गा एकीकरण) को अवधारण ल्याईनेछ ।

७. योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन र अनुगमन तथा मूल्याङ्कन

- आयोजनाको पहिचान, मूल्याङ्कन, छनोट तथा प्राथमिकीकरणका लागि आयोजना विकास सम्बन्धी स्रोत सहितको संरचनाको व्यवस्था र सुदृढीकरण गरिनेछ ।
- विगतका योजनाको समीक्षा गरी सिकाई, अनुभव र पृष्ठपोषणका आधारमा योजना तर्जुमा प्रक्रियालाई प्रभावकारी बनाउने प्रणाली विकास गरिनेछ ।
- योजना तर्जुमाको क्रममा नै कार्यान्वयनका लागि आवश्यक संस्थागत संरचना, स्रोत, जिम्मेवारी र अनुगमन तथा मूल्याङ्कन पद्धतिको स्पष्ट व्यवस्था गरिनेछ ।

उपस्थित महानुभावहरु, नगरवासी दिदी बहिनी तथा दाजुभाइहरु,

प्रस्तुत बजेट तथा कार्यक्रमहरुको निर्माणको लागि मत्वपूर्ण भूमिका खेल्नु हुने नगरस्थित विभिन्न राजनितिक दल, संघ संस्था, विषय विज्ञ, नागरिक समाज, संचारकर्मीहरु, कर्मचारीहरु तथा सुझाव दिनु हुने सम्पूर्ण नगरवासीमा कृतज्ञता प्रकट गर्दै यसको सफल कार्यान्वयनमा समेत सहयोग हुने कुरामा म विश्वस्त छु । यस नगरपालिकाको बहुआयमिक विकास गरी सवल, सक्षम, आत्मनिर्भर र समृद्ध बनाउनको लागि हामी सबैको समुहिक प्रयास हुनु जरूरी छ ।

साथै हलेसी तुवाचुङ नगरपालिकाको विकासको लागि आर्थिक तथा प्राविधिक सहयोग गर्ने नेपाल सरकार, राष्ट्रिय योजना आयोग, संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय, अर्थ मन्त्रालय एवं विषयगत मन्त्रालय तथा विभागहरु र दातृ निकायहरुलाई सहयोगको लागि धन्यवाद दिदै आगामी दिनहरुमा यो दस्तावेजलाई कार्यान्वयन गर्नका लागि सहयोगी हातहरु अगाडी बढीरहनेछु भन्ने अपेक्षा राखेको छु ।

आफ्नो व्यस्त समयका बावजुद नगरपालिकाको भावी रूपरेखा निर्धारण गर्ने नगर सभा वार्षिक बजेट नीति तथा कार्यक्रम निर्माणका सवलमा सुरुवात देखि नै प्रक्रियागत रूपमा छलफलमा सहभागी हुनु हुने सम्पूर्ण राजनीतिक दलहरु, विषय विज्ञहरु, सरोकारवाला निकायहरु सँगै आज सार्वजनिकीकरण समारोहमा पाल्नु भै यस समारोहको गरिमा बढाई दिनु भएकोमा अतिथिज्यूहरु, लगायत सम्पूर्ण उपस्थित महानुभावहरुमा हलेसी तुवाचुङ नगरपालिका परिवारको तर्फबाट हार्दिक आभार व्यक्त गर्दै कृतज्ञता ज्ञापन गर्न चाहान्छु ।

प्रस्तावित नीति तथा कार्यक्रमलाई बढी भन्दा बढी सम्बोधन गर्न सकिने विश्वासकासाथ यस नगरसभामा छलफलका लागि प्रस्ताव गर्दछु ।

धन्यवाद ।

आ.व. २०७९/२०८० को बजेट अनुमानित आय तथा व्याय

हाम्रो हलेसी तुवाचुङ नगरपालिकाको यस सम्मानित नगरसभामा आगामी आ.व. २०७९/८० को बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्ने सन्दर्भमा यस सम्मानित सभाबाट बजेटको पूर्वशर्त तथा कार्यक्रमको मार्गदर्शनको रूपमा रहेको नीति तथा कार्यक्रम र आर्थिक तथा विनियोजन प्रस्तावहरू सभाको बैठकमा प्रस्तुत भई पारित भइसकेको छ। त्यसका निम्ति म यस सभाप्रति हलेसी तुवाचुङ नगरपालिका, नगर कार्यपालिकाको तर्फबाट र मेरो व्यक्तिगत तर्फबाट आभार प्रकट गर्दछु। साथै सभा प्रति सम्मान व्यक्त गर्न चाहन्छु।

सभा अध्यक्ष महोदय,

गत वर्ष २०७८ सालमा हामीले यसैगरी चालु आ.व. २०७८/७९ को बार्षिक बजेट तथा कार्यक्रम पारित गरी हाल कार्यान्वयनको अवस्थामा थियौं। आ.व. २०७९/०८० को बजेट तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्न अधिल्लो आ.व. को बार्षिक बजेट तथा कार्यक्रमको कार्यान्वयनको अवस्थाको समीक्षा गर्नु अत्यावश्यक र उचित ठानिन्छ, जसबाट आगामी आर्थिक वर्षको बजेट तथा कार्यक्रम निर्माण गर्न आधार, औचित्य र सहजता प्राप्त हुन सक्दछ। तसर्थ, म यस सम्मानित सभामा आ.व. २०७९/८० को बार्षिक बजेट तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्नु अघि चालु आ.व. २०७८/७९ को लक्ष्य तथा कार्यान्वयनको प्रगतिको अवस्था सङ्क्षिप्त रूपमा प्रस्तुत गर्न चाहन्छु।

१. आ.व. २०७८/७९ को लागि नगरसभाबाट हलेसी तुवाचुङ नगरपालिकाको कूल रु. ५८ करोड १६ लाख २८ हजार ४ सय ५० अनुमानित आय कायम हुन आएको छ।

२. उक्त आय मध्ये २०७९ साल जेठ महिनाको अन्त्य सम्ममा कुल व्याय तथा खर्च ४७ करोड ७३ लाख ३५ हजार ४ सय ७४ रुपैया (६९.४६%) रहेको छ।

सभा अध्यक्ष महोदय,

उल्लिखित प्रकरणमा मैले चालू आ.व. २०७८/०७९ को हलेसी तुवाचुङ नगरपालिकाको समग्र बजेट तथा कार्यक्रमको संक्षिप्त विवरण प्रस्तुत गरिसकेको छु। अब म यस सम्मानित सभामा आगामी आ.व. २०७९/०८० को बार्षिक बजेट तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्ने कानुनी आधार, हाम्रो अभ्यास, बजेट तथा कार्यक्रम र कार्यान्वयन पद्धति पेश गर्ने अनुमति चाहन्छु।

(क) कानुनी आधार

नेपालको संविधानको धारा २२९ मा नगरपालिकाको संचित कोष र सो कोषबाट धारा २३० अनुसार नगरपालिकाको राजस्व र व्ययको अनुमान यस नगरसभामा पेश गर्ने संवैधानिक प्रावधान अनुसार गत वर्ष बजेट बनाउदा संघीय अर्थ मन्त्रालय र प्रदेशको आर्थिक मामिला तथा कानून मन्त्रालयबाट प्राप्त मार्गदर्शन, नेपालको संविधानको अतिरिक्त स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को मार्गदर्शनलाई आधार मानिएको छ। ऐनको दफा २४ मा नगरपालिका भित्र के कस्ता योजना बनाउने भन्ने कुरा प्रष्टरूपमा कानूनी रूपमै उल्लेख गरिएको छ। यस्तै संविधानको धारा २२९ मा उल्लिखित नगरपालिकाको संचित कोषमा जम्मा हुने नगरपालिकाको आय रकमका सम्बन्धमा ऐनको दफा ६५ मा उपप्रमुखको संयोजकत्वमा रहेको स्थानीय

राजस्व परामर्श समितिबाट ऐनको दफा ५४, ५५, ५६, ५७, ५८, ५९, ६०, ६१, ६२ र ६३ अनुसारको सेवा र क्षेत्रमा स्थानीय र राजस्व र गैर कर राजस्वका लागि प्राप्त परामर्शका आधारमा नेपालको संविधानको धारा २२९(२) अनुसार चालू सभाबाट स्वीकृत तथा पारित हलेसी तुवाचुङ नगरपालिकाको कर तथा गैरकर राजस्व संकलन ऐन, २०७६ बमोजिम र यसै बजेट तथा कार्यक्रमको अभिन्न अङ्गको रूपमा सभामा प्रस्तावित हलेसी तुवाचुङ नगरपालिकाको आय व्यवस्थापन गर्न हलेसी तुवाचुङ नगरपालिका आर्थिक ऐन, २०७९ को विधेयक समेतका आधारमा हलेसी तुवाचुङ नगरपालिकाको आ.व. २०७९/८० आधार रहेको व्यहोरा निवेदन गर्न चाहन्छु। त्यस्तै, स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ६६ अनुसार नगरप्रमुखको संयोजकत्वमा रहेको स्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण समितिबाट प्राप्त बजेट सीमाका आधारमा ऐनको दफा ६७ अनुसार उपप्रमुखको संयोजकत्वमा रहेको बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा समितिबाट पेश भई नगरकार्यपालिकाबाट नगर सभामा पेश हुन स्वीकृत बजेट तथा कार्यक्रम नै यस सभामा पेश गर्नुपर्ने, कानुनी आधार रहेको व्यहोरा निवेदन गर्न चाहन्छु।

(ख) हाम्रो अभ्यास:

स्वभाविक रूपमा लोकतान्त्रिक शासन व्यवस्था भनेको समाजका सबै जात, वर्ग, लिङ्ग, धर्म र वर्ण भएका नागरिकहरूको सार्वजनिक कल्याण गर्ने राज्य संयन्त्रमा प्रत्यक्ष र अप्रत्यक्ष रूपमा अर्थपूर्ण सहभागिता हो। यसमा प्रतिनिधिमुलक प्रतिनिधित्व हुन्छ, लोकतन्त्रको सौन्दर्य पनि यही नै हो। वडा समितिहरूबाट वस्तीस्तरमा स्थानीय जनसाधारणको सहभागिताबाट छनौट भई प्राथमिकता प्राप्त कार्यक्रममा नै उल्लिखित खण्ड (क) को विभिन्न समितिहरूबाट कार्यक्रम छनौट र बजेट विनियोजन कार्य हुन्छ। यस सभामा समेत वडास्तरमा योजना छनौट प्रक्रियामा संलग्न पदाधिकारीहरू रहेको छौं, सभाबाट हामीले नै पारित तथा स्वीकृत गरी कार्यान्वयन पनि हाम्रै प्रत्यक्ष सुपरिवेक्षण, अनुगमनमा गर्ने गरिएको छ। त्यसको मूल्यांकन समेत हामी नै गर्छौं। यस खालको हाम्रो अभ्यास दुनियाँको लोकतान्त्रिक व्यवस्थामा गौरवशाली अभ्यास रहेको व्यहोरा पनि म सभालाई निवेदन गर्न चाहन्छु।

हाम्रो यस अभ्यासलाई हामीले कायम राख्न यसको सबल पक्षको प्रवर्द्धन र आलोच्य पक्षको सुधार गर्न हाम्रै पहल प्रशम्सनिय हुन्छ। यस तथ्यलाई म विनम्रतापूर्वक यस सभामा अनुरोध गर्दछु। यसैबाट सुशासन प्रवर्द्धन सम्भव छ। समृद्धि हासिल गर्ने राष्ट्रिय लक्ष्य पनि हो। नेपालको संविधानले आत्मसाथ गरेको संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रको मर्म पनि यहि नै हो।

आ.व. २०७९/८० को राजस्व सहित कुल आय प्रस्ताव गर्न चाहन्छु। आयको मूलस्रोत आन्तरिक आयतर्फ प्रस्तावित हलेसी तुवाचुङ नगरपालिकाको आर्थिक ऐन, २०७९ को विधेयकमा नगरपालिकाबाट लगाइएका विविध कर तथा गैरकर राजस्वको दायरा र दर तथा बाह्य आयतर्फ नेपाल सरकारबाट प्राप्त हुने समानीकरण अनुदान, विशेष अनुदान, सम्पूरक अनुदान राजस्व बाँडफाँडबाट प्राप्त हुने रकम, अन्य सरकारी निकायबाट प्राप्त हुने रकम, गत सालको खर्च नभई सरेको रकम र संचित कोषमा समावेश गरी खर्च गर्नुपर्ने र हिसाब राख्नुपर्ने सम्पूर्णलाई आय बनाइएको छ।

यस सम्मानित सभामा आ.व. २०७९/८० को राजस्वको मूल विशेषता संक्षिप्त रूपमा निम्नानुसर भएको व्यहोरा उल्लेख गर्न चाहन्छु।

आ. व. २०७९/८० मा पनि साविक हलेसी तुवाचुङ नगरपालिकाको सेवा शुल्कको दरमा सामान्य हेरफेर मात्र गरी वि.सं. २०७९ साल साउन १ गते देखि नगरपालिकाका सबै वडामा सेवा शुल्क दस्तुरको एउटै दर कायम गरिएको छ।

सम्पत्ति कर तथा भुमिकरलाई व्यवस्थित रूपमा संकलन गर्न जग्गा तथा घरको किसिमको वर्गिकरण वैज्ञानिक तरिकाले गरी करको दायरालाई फराकिलो बनाइएको छ। जस अनुसार हलेसी तुवाचुङ नगरपालिकामा निर्माण भएका सडक सुविधालाई आधार मानी सम्पत्ति कर तथा भूमीकर निर्धारण गरिएको छ भने विद्युत जडानमा लिइने विद्युतीकरण समपुरक कोषलाई घर संरचनाको किसिमको आधारमा कायम गरिएको सम्मानित सभामा अनुरोध गर्दछु।

हलेसी तुवाचुङ नगरपालिका क्षेत्र भित्र विक्री वितरण हुने वस्तु तथा सेवामा राजस्व परामर्श समितिको सिफारिशमा तोकिएको दरले र नगरपालिका भित्र उत्पादित वस्तु तथा सेवामा शुल्क निर्धारण गरिएको छ। कर तथा गैरकर राजस्वका दरलाई भन्दा दायरालाई फराकिलो बनाउने प्रयत्न गरिएको छ। नगरपालिका निर्माण गर्ने दायित्व नगरबासीहरूको नै हो, आर्थिक सहभागिता करलाई रहर्का रूपमा आत्मसाथ गर्ने संस्कृति प्रवर्धन गर्न नीजि क्षेत्रको संस्थागत प्रतिनिधिमूलक संस्था हलेसी तुवाचुङ उद्योग वाणिज्य संघसंगको विगत देखिको सहकार्यलाई अझ सक्रिय र सशक्त बनाइनेछ। कर नतिर्ने जो कोहीप्रति कठोर नीति लिइनेछ। संघीय, प्रदेश तथा स्थानीय तहका सरकार अन्तर्गतका निकाय तथा नेपाल सरकार र अन्तर्गतका स्वायत्त निकायहरू र वित्तीय संस्थाहरूबाट प्रवाह गरिने सेवा स्थगन वा खारेज गर्ने सम्मका कारवाहीका लागि आवश्यक व्यवस्था गरिनेछ।

सभाका अध्यक्ष महोदय,

उक्त कर व्यवस्था, संघीय सरकार र प्रदेश सरकारबाट प्राप्त अख्तियारीपत्र, राष्ट्रिय प्राकृतिक स्रोत तथा वित्त आयोगबाट प्राप्त समानिकरण अनुदानसमेतका आधारमा हलेसी तुवाचुङ नगरपालिकाको अनुमानित आन्तरिक आय रु. ६५ लाख र बाह्य स्रोततर्फ नेपाल सरकार सशर्त अनुदान रु ३४ करोड २३ लाख, संघीय सरकार समानीकरण अनुदान रु. ११ करोड ९३ लाख, संघीय सरकार समपुरक अनुदान रु. १ करोड ३० लाख, १ नं. प्रदेश सरकार, सशर्त अनुदान १८ लाख ३७ हजार, समानीकरण अनुदान रु. ६४ लाख ८ हजार, संघीय सरकारबाट प्राप्त हुने राजस्व बाँडफाडबाट रु. ११ करोड ४९ लाख ९८ हजार र प्रदेश सरकारबाट प्राप्त हुने राजस्व बाँडफाडबाट रु. १ करोड ५४ लाख ८४ हजार ४ सय ५०, प्रदेश समपुरक १ करोड समेत हलेसी तुवाचुङ नगरपालिकाको आ. व. २०७९/८० को अनुमानित आय रु. ६४ करोड ५८ लाख २७ हजार ४ सय ५० प्रस्ताव गरेको छु। नगरपालिकाले संकलन गर्ने आयको शिर्षक गत विवरण र सोको दररेट समेत यसै साथ संलग्न आर्थिक ऐनमा उल्लेख गरी प्रस्ताव गरेको छु।

(१) विनियोजनका सीमा र आधारहरू

कार्यालयको सञ्चालनका अनिवार्य खर्च,

नगरबासीहरूको विकास र समृद्धिको चाहना,

सबै क्षेत्र, वर्ग र तहको समानुपातिक विकासका लागि गर्नुपर्ने लगानी,

विकासका साझेदारहरूसँग गर्नुपर्ने सहकार्यका लागि परिचालन गरिने स्रोतको व्यवस्था,

टोल बस्तीस्तरबाट छनौट र प्राथमिकिकरण भै आएका योजनाहरूको संख्या र आवश्यकता,

यसै सम्मानित सभाबाट स्वीकृत विनियोजन प्रस्ताव,

(२) विषयगत र क्षेत्रगत रूपमा विनियोजित बजेट तथा कार्यक्रमलाई विश्लेषण गर्दा निम्नानुसार रहेको छ।

१. प्रशासनिक खर्चका कुल बजेटको २५ प्रतिशत रहेको छ,
२. पूर्वाधार विकास समिति तर्फ कुल बजेटको ३७.१ प्रतिशत
३. सामाजिक विकास तर्फ कुल बजेटको २१.७७ प्रतिशत
४. आर्थिक विकास समिति तर्फ कुल बजेटको ९.९० प्रतिशत,
५. वन वातावरण विपद, फोहोर मैला व्यवस्थापन तर्फ कुल बजेटको १.१७ प्रतिशत
६. सार्वजनिक सेवा तथा सुशासन तर्फ कुल बजेटको ४.८ प्रतिशत

१. विगतमा सञ्चालन नभएका प्रकृतिका योजना र कार्यक्रमहरूलाई निरन्तरता प्राप्त गर्नका अलावा
२. जैविक कृषि उत्पादन र पशुपन्छि जन्म उत्पादन लाई प्रोत्साहीत गर्न चालु आ.व. मा पशुपन्छि, पशु बीमा, र कृषि उत्पादनमा साझेदारी सहयोग कार्यक्रम विनियोजित गरिएको छ।

३. हलेसी तुवाचुङ नगरपालिकाको आन्तरिक आम्दानीको संभावना र नगर क्षेत्रभित्रको जैविक विविधता तथा वनक्षेत्र भित्र रहेका वन, वनस्पति, जिवजन्तु, किटपतङ्ग संग सम्बन्धित भएर अध्ययन अनुसन्धान गर्न चाहने हलेसी तुवाचुङ नगरपालिका र खोटाङ जिल्लामा स्थायी बसोवास गर्ने विद्यार्थीहरूले नगरकार्यपालिकाको कार्यालयको स्विकृतीमा अध्ययन अनुसन्धान गरेमा त्यस्तो अध्ययन अनुसन्धानको अन्तिम प्रतिवेदन प्राप्त भएमा नगरपालिका क्षेत्रभित्रका रहे र खोटाङ जिल्लाको भए सहूलियत उपलब्ध गराईने व्यवस्था मिलाईएको छ।

४. यसरी बजेट रकम विनियोजन नभएका योजना तथा कार्यक्रमहरूको विस्तृत विवरण अनुसूचीमा राखी पेश गरिएको छ।

५. बजेट न्यून भई सम्पादन हुन नसक्ने महत्वपूर्ण कार्यक्रम तथा योजनाहरूलाई बहुबर्षिय कार्यक्रमको रूपमा सञ्चालन गर्ने गराउने व्यवस्था मिलाइएको छ।

६. टोल बस्ती वडा हुदै नगर सम्म प्राथमिकीकरण भई आएका तर रकम विनियोजन गर्न नसकिएका योजनालाई वडास्तर, नगरस्तर, प्रदेश स्तर संघीयस्तरका योजनामा वर्गिकरण गरि योजना बैंकमा राखी स्रोत खोजी गर्न सक्ने अवस्था मिलाईएको छ।

७. यसै सभाबाट स्वीकृत विनियोजन प्रस्तावले निर्धारण गरेको रकम रु. ६४ करोड ५८ लाख २७ हजार ४ सय ५० को योजना तथा कार्यक्रमहरूमा विनियोजन गरी स्वीकृत विवरण हलेसी तुवाचुङ नगरपालिकाको आ.व. ०७९/८० को विनियोजन विधेयक र यसका अनुसूचीहरू मा संलग्न राखी प्रस्ताव गरेको छु।

१. बजेट तथा कार्यक्रमहरूको छोटो र छरितो र सरल कार्यका लागि तपसील अनुसारको थप व्यवस्थाको लागि प्रस्ताव गरेको छु।

(२) वडा कार्यालयको सञ्चालनका लागि शिर्षकगत विनियोजन विवरण नगर प्रमुखको निर्देशनमा प्रमुख प्रशासकिय अधिकृतले स्विकृत गरी कार्यान्वयन गर्न प्रस्ताव गरेको छु ।

(३) भौतिक पूर्वाधारतर्फ योजना उपभोक्ता समिति मार्फत सञ्चालन गर्दा उक्त योजनामा विनियोजन भएको रकम लाई नगर कार्यपालिकाले उपलब्ध गराउने रकमको हिस्सा मात्र मानी उपभोक्ताले नियमानुसार थप

गर्नुपर्ने लागत सहभागिताको रकम थप गरी योजनाको कुल बजेट कायम गरिनेछ । यसरी उपभोक्ता समितिले लागत सहभागिता वापत थप गरेको रकममा कन्टिन्जेन्सी र मर्मत संभार कोष जस्ता रकम कट्टा हुने प्रस्ताव गरीएको छ ।

(४) लागत सहभागीता जुटाउनु पर्ने योजना तथा कार्यक्रमको हकमा विगतका व्यवस्थाहरूलाई नै निरन्तरता दिइएको छ ।

(५) नगर कार्यपालिकामा कार्यरत कर्मचारीहरूलाई थप समय काममा खटाउदा प्रदान गरिने सेवा सुविधा, नगरकार्यपालिका, वडा समिति, विषयगत समितिहरूमा बैठकहरूको व्यवस्थापन गर्दा खटिने कर्मचारीको तह, संख्या र निजले पाउने भत्ता समेतलाई नियमित र व्यवस्थित गर्न तथा नगर कार्यपालिकास्तरीय र वडास्तरीय रूपमा संचालन गरिने क्षमता विकास, अन्तरक्रिया, सीप विकास जस्ता गोष्ठी सेमिनार, तालिम जस्ता कार्यक्रम सन्चालन गर्दा हुने खर्चको मापदण्ड प्रचलित संघीय, तथा प्रादेशिक कार्य सञ्चालन निर्देशिका तथा कार्यविधिको कार्यपालिकाले स्वीकृत गरी कार्यान्वयनमा ल्याउन प्रस्ताव गरिएको छ ।

माथि लिखित सम्पूर्ण योजना तथा कार्यक्रमहरू संचालन गर्न प्राप्त गर्ने आम्दानी र खर्चको विवरण पूर्णता दिन यसै बजेट तथा कार्यक्रमको सम्पूर्ण तथा अभिन्न अङ्गको रूपमा यस सम्मानित सभा समक्ष हलेसी तुवाचुङ नगरपालिका, आर्थिक विधेयक २०७९ र हलेसी तुवाचुङ नगरपालिका, विनियोजन विधेयक २०७९ मा संलग्न राखी स्वीकृतिको लागि पेश गरेको छु ।

धन्यवाद

बजेट तथा कार्यक्रमहरु

आर्थिक बर्ष २०७९।८०

क्र.स.	स्रोत	आ.व.२०७९/ ८० को	चालु	पुर्जोगत	आ.व.२०८०/८१ को प्रस्तावित	आ.व.२०८१/८२ को
१	राजस्व बाँडफाँड संघीय	११४९९८०००	६२००००००	५२९९८०००	१२६४९७८००	१३९१४७५८०
२	राजस्व बाँडफाँड प्रदेश	१५४८४४५०	३११७६००	१२३६६८५०	१७०३२८९५	१८७३६९८५
३	वित्तीय समानीकरण संघीय	११९३०००००		११९३०००००	१३१२३००००	१४४३५३०००
४	वित्तीय समानीकरण प्रदेश	६४०८०००		६४०८०००	७०४८८००	७७५३६८०
५	आन्तरिक स्रोत नगरपालिका	६५०००००	५४३००००	१०७००००	७१५००००	७८६५०००
	जम्मा	२६२६९०४५०	७०५४७६००	१९२९४२८५०	२८८९५९४९५	३१७८५५४४५
१	शसर्त अनुदान संघीय	३४२३०००००	३०९२०००००	३३९०००००	३७६५३००००	४१४९८३०००
२	विशेष अनुदान संघीय	१६००००००	१६००००००			
३	समपुरक अनुदान संघीय	१३००००००		१३००००००	१४३०००००	१५७३००००
४	समपुरक अनुदान प्रदेश	१०००००००		१०००००००	११००००००	१२१०००००
५	शसर्त अनुदान प्रदेश	१८३७०००	१२३०००	१७१४०००	२०२०७००	२२२२७७०
	जम्मा	३८३९३७०००	३२५३२३०००	५७८९४०००	४२९४५०७००	४६३५९५७७०
		६४५८२७४५०	३९५८७०६००	२४९९५६८५०	७१०४९०९९५	७८९४५१२९५